

## I - U V O D

Izveštaj o radu Službe za zapošljavanje HNŽ-HNK za 2009. godinu rađen je u skladu sa članom 12. i 17. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i članu 8. Statuta Službe.

Izveštaj je namijenjen članovima Upravnog odbora Službe koji ga razmatraju i usvajaju, a po usvajanju i Federalnom zavodu za zapošljavanje.

Sa osnovnim sadržajem izvještaja upoznat će se Kantonalna vlada, odnosno odgovarajuća ministarstva. To se odnosi i na sva općinska vijeća gdje djeluju biro Službe.

Podaci, rezultati i presjek stanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja poslužit će i drugim tijelima i institucijama koje izravno ili neizravno utiču ili prate pojave i tendencije u ovom području.

Pri izradi izvještaja korišteni su vlastiti podaci središnje Službe i njenih biroa po općinama, podaci odjela privrede općinskih vijeća, podaci Fonda penzijsko-invalidskog osiguranja, zvanični statistički podaci, te podaci tijela i službi koja egzistiraju na ovom području.

U ovom izvještaju aktivnost Službe prezentirana je po osnovnim ustanovljenim funkcijama, objedinjenih po sektorima.

## II - OPĆE NAPOMENE

Služba za zapošljavanje HNŽ-HNK registrovana je kod nadležnog suda kao javna ustanova, čiji su poslovi od posebnog društvenog interesa. Ti poslovi su utvrđeni Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Odlukom o osnivanju Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, te Statutom Službe.

Njihov sadržaj uglavnom se odnosi na: vođenje evidencije na području zaposlenosti i zapošljavanja, informisanje nezaposlenih i drugih osoba o mogućnosti zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju, rješavanje prava na osnovu nezaposlenosti, posredovanje u zapošljavanju u inostranstvu i zapošljavanje stranaca, provođenje međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma u području zapošljavanja, organizovanje profesionalne orijentacije i stručnog osposobljavanja nezaposlenih osoba; praćenje demografskih kretanja na ovom području, te donošenje programa i planova za ostvarivanje utvrđene politike zapošljavanja, saradnju sa obrazovnim ustanovama radi usklađivanja obrazovnih programa sa kadrovskim potrebama poslodavaca.

Donošenjem zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba došlo je do preuređenja ranijih službi zapošljavanja u Federaciji BiH, te su formirane županijske-kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod za zapošljavanje.

Služba za zapošljavanje u našem kantonu formalno je utemeljena donošenjem Odluke o osnivanju Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije-kantona broj: 02-01-VI-036/02 od 28.03.2002. godine («Službene novine HNŽ/HNK broj 2/02) ali je iz raznoraznih razloga praktično s radom počela 1. jula 2003. godine.

Služba djeluje na području sljedećih općina: Čapljina, Čitluk, Jablanica, Konjic, Neum, Prozor-Rama, Ravno i Stolac gdje ima svoje organizacione dijelove: podružnice – biroe, te na području grada Mostara (gradska područja Jug, Jugoistok, Jugozapad, Zapad, Sjever, Stari grad) kroz dva odjeljenja.

### 1. Zaposlenost

Prema prikupljenim podacima na području koje pokriva Služba za zapošljavanje HNŽ-HNK krajem 2009. godine djeluje: 478 državnih preduzeća i ustanova, 3.279 privatnih preduzeća i agencija, te 3.859 samostalnih poreskih obveznika (samostalne zanatske, trgovačke i ugostiteljske radnje, samostalni prevoznici) koji

ukupno zapošljavaju i radno angažuju 52.195 radnika.

Ovi podaci su dobiveni od Federalnog zavoda MIO/PIO Mostar.

Prema podacima Statističkog zavoda Federacije BiH krajem oktobra 2009. godine na području kantona je bilo zaposleno 42.061 radnika.

---

\*

TABELA 2. – Zaposlenost krajem 2009. godine

Razlika se javlja: iz metodoloških razloga, preregistrovanja, vremenske nepodudarnosti, aktiviranja i gašenja pojedinih subjekata i trenutnog stanja njihove aktivnosti (prijavljivanje na PIO, a ne izvršena uplata doprinosa te nemogućnosti odjavljivanja). Neusaglašenost podataka ipak nije toliko velika da se ne bi mogla dobiti orijentacijska slika stanja privrdnee strukture i njene potencijalne mogućnosti u zapošljavanju.

U odnosu na prosječnu zaposlenost u 2008. godini (42.531 – Statistički zavod F BiH) u 2009. godini došlo je do pada zaposlenih za 1,1% ili za 470 radnika.

Istovremeno je procijenjeno da ima 434 radnika za čijim radom je prestala potreba - radnika na "čekanju" ili radnika koji se povremeno pozivaju na posao. Broj iskazanih ovih radnika je prepolovljen u odnosu na prošlu godinu.

Od ukupno 8.536 žalbi, Komisija za primjenu člana 143. Zakona o radu do sada je riješila 2.656 predmeta tako da je u radu ostalo još 5.880 predmeta, odnosno radnika čiji radno-pravni status još nije riješen. Na izvjestan način ovi radnici koji su bez posla ostali zbog ratnih djelovanja, mogu se tretirati kao radnici na čekanju ili nezaposlene osobe.

Prisutan je problem nepostupanja poslodavaca po rješenjima Kantonalne komisije za primjenu člana 143. Zakona o radu koja su pozitivno riješena za zaposlenika, ali je sve češći slučaj da zaposlenici svoja prava uspijevaju rješavati sudskim putem.

Prema podacima koji su prikupljeni u biroima Službe, na "crno", u neformalnom radu, angažovano je 2.960 radnika, tj. 7% ukupnog broja zaposlenika.

Procjena je da 1/5 od ukupno zaposlenih radi na "crno". I pored pojačane aktivnosti inspeksijskih organa pogotovo u ovoj godini udio je značajan.

Prema procijeni broja prisutnog stanovništva Federalnog zavoda za statistiku na dan 30.06.2009. na području HNŽ/HNK bilo je 225.930 stanovnika. Do 14 godina starosti bilo je 37.351, od 15 – 64 godine 150.328 i preko 65 godina 38.251 stanovnik.\*

Zaposlenih ima (X 2009.) 42.061 – stopa zaposlenosti 28,0 % (za 0,4% manje nego prošle godine). Nezaposlenih (31.12.2009.) 29.596 – stopa 41,3 % (više za 0,6% nego prošle godine)\*\*.

Na području kantona 1991. prosječan broj zaposlenih iznosio je 66.104, a od toga je u privredi radilo 56.179, a u neprivredi 9.925, dok je u X mjesecu 2009. u privredi radilo 24.416, a u neprivredi 17.646. Iz ovih podataka je vidljiv dostignuti stepen razvoja u odnosu na prijeratno stanje, te same promjene u strukturu zaposlenosti. Udio zaposlenih sa područja ovog Kantona u ukupnoj zaposlenosti Federacije je 9,9% tj. na nivou prethodne godine, dok je udio nezaposlenih 8,4%, za 0,3% manje u odnosu na prošlu godinu. Udio stanovništva iznosi 9,7%. Iz priloženih tablica ta kretanja su vidljivija za karakteristične godine.

---

\*

TABELA 1. – Procjena ukupnog broja prisutnog stanovništva po starosti, spolu i općinama

\*\*

TABELA 3. – Stope zaposlenosti i nezaposlenosti u HNŽ/K krajem 2009. godine

**Prosječna broj zaposlenih radnika (godišnji prosjek)  
u Hercegovačko-neretvanskom kantonu**

OPIS	BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA (godišnji prosjek)						
	1991.	2001.	2005.	2006.	2007.	2008.	X 2009.
Federacija BiH	631.020	407.199	377.318	389.601	413.679	430.745	425.873
<b>UKUPNO HNK</b>	<b>66.104</b>	<b>45.397</b>	<b>41.712</b>	<b>41.799</b>	<b>40.655</b>	<b>42.531</b>	<b>42.061</b>
Od toga: Privreda	56.179	28.933	25.955	25.849	24.266	25.521	24.416
Neprivreda	9.925	26.591	15.369	15.757	16.389	17.010	17.646

**Broj zaposlenih radnika po općinama**

Općina	Broj zaposlenih						
	Prosjek 2006.	Prosjek 2007.	Prosjek 2008.	X 2009.	INDEX		
					X 2009. Prosjek 2006.	X 2009. Prosjek 2007.	X 2009. Prosjek 2008.
<b>UKUPNO HNŽ/K</b>	<b>41.799</b>	<b>40.655</b>	<b>42.531</b>	<b>42.061</b>	<b>100,6</b>	<b>103,5</b>	<b>98,9</b>
Čapljina	3.596	3.127	3.265	3.237	90,0	103,5	99,1
Čitluk	3.023	3.402	3.576	3.553	117,5	104,4	99,4
Jablanica	1.874	1.996	2.058	1.968	105,0	98,6	95,6
Konjic	4.168	4.247	4.504	4.122	98,9	97,1	91,5
Mostar	25.540	25.566	25.731	25.932	101,5	101,4	100,8
Neum	1.024	933	962	981	95,8	105,2	102,0
Prozor-Rama	1.517	1.387	1.424	1.314	86,6	94,7	92,3
Ravno	59	44	51	53	89,8	120,5	103,9
Stolac	998	953	960	901	90,3	94,6	93,9

\*

Posmatrajući zaposlenost po djelatnostima (2006. – 2009.) procent raste na 100,7%. Zapaža se da i dalje broj zaposlenih u privredi sporije raste od neprivrede (rudarstvo 179,7%, poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge 147,8%, ostale javne, društvene, socijalne i lične uslužne djelatnosti 133,7%, ugostiteljstvo 113,1%, trgovina 112,6%, ribarstvo 110,0%, obrazovanje 109,3%, javna uprava i odbrana 104,5% itd., dok građevinarstvo bilježi manje zaposlenih za 19,2%, prerađivačka industrija manje za 19,2%, snadbjevanje električnom energijom manje za 12,9%, a u poljoprivredi, lovu i šumarstvu broj zaposlenih smanjen za četvrtinu.

Tokom 2009. pojačan je inspekcijski nadzor u ovoj oblasti. U našem kantonu izvršena je 1.631 kontrola i zatečeno je 227 radnika angažovanih suprotno zakonu – rad na crno. Djelovanjem inspekcije 143 radnika su zasnovala radni odnos, a u 84 slučaja je pokrenut prekršajni postupak. Djelatnosti u kojima je zabilježen najveći broj neprijavljenih radnika su tradicionalno ugostiteljstvo, trgovina i graditeljstvo. Napominjemo, da inspekcije sva adekvatna rješenja nisu dostavljali Službi za zapošljavanje sukladno Zakonu, izuzev za 8 slučajeva.

\*

TABELA 4. – Zaposlenost po djelatnostima u HNŽ/K

## 2. Kontakti

U 2009. godini nastavljena je ranije uspostavljena saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama u cilju razmjenjivanja iskustava u radu, sagledavanja problema, izrade programa i strategija vezanih za problematiku zaposlenosti, zapošljavanja i nezaposlenosti kao i izradi konkretnih programa zapošljavanja. Pored ovih kontakata na nivou Središnjeg ureda Službe, predstavnici međunarodnih organizacija, te domaći zvaničnici su u više navrata posjećivali i organizacione jedinice Službe po općinama radi uvida u njihov rad, razmjene informacija i podataka, te sagledavanja poteškoća sa kojima se susreću, ekipiranosti, kadrovskoj i tehničkoj opremljenosti.

Po prirodi poslova najbogatija saradnja je ostvorena sa Federalnim zavodom za zapošljavanje, što nalaže sam način organizovanja ove oblasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, subordinacija i koordinacija u provođenju utvrđene politike, sprovedbi zakona i podzakonskih akta, potreba usaglašavanja metoda i postupaka u radu, te saradnja i kontakti sa drugim službama za zapošljavanje i ustanovama na nivou Federacije BiH. U tom smislu održan je čitav niz dogovora, koordinacija rukovodstva kantonalnih službi i Federalnog zavoda. Također, je održano mnogo sastanaka odgovarajućih stručnih radnika ovih institucija, obavljeno niz učestvovanja u radnim grupama, te održavana gotovo kontinuirana komunikacija u izvršavanju zajedničkih konkretnih aktivnosti.

Karakteristične teme koje su razmatrane su:

- problemi u vezi implementiranja Zakona o pravima demobilisanih boraca i članova njihovih porodica;
- realizacija isplate novčane naknade demobilisanima;
- realizacija PAPILOT projekta (Centar za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju programa aktivne politike zapošljavanja);
- implementacija i predcertifikacijske aktivnosti ISO standarda 1901 : 2000 u službama za zapošljavanje;
- reforme politike zapošljavanja i uspostava informatičkog sistema tržišta rada;
- metodologija i dinamika istraživanja tržišta rada;
- profesionalna orijentacija i selekcija u službama za zapošljavanje;
- operativna uputstva za primjenu Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnika o evidencijama u oblasti zapošljavanja;
- programi aktivne politike zapošljavanja.

Tokom godine održano je u Sarajevu osam sastanaka direktora službi za zapošljavanje sa rukovodstvom Federalnog zavoda za zapošljavanje na kojima: su između ostalog razmatrane teme: ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, s posebnim osvrtima na pravna pitanja ostvarivanja novčane naknade za demobilisane borce, Prijedlog Federalnog zavoda za izmjene i dopune Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Koordinacija aktivnosti na izradi finansijskih planova za period 2010.-2012., Realizacija programa prekvalifikacije i dokvalifikacije, Prezentacija i rasprava, u dva navrata dokumenta „Analiza postojećeg

informatičkog sistema u tehničkom, pravnom i ekonomskom smislu, prijedlog održavanja postojećeg i izrada tenderske dokumentacije za razvoj novog, kojeg je sastavila konzultantska kuća „LUCID LINX“, Izrada Programa rada i finansijskog plana Federalnog zavoda za 2010. godinu.

Jedan sastanak direktora kantonalnih službi za zapošljavanje održan je u Bihaću, u organizaciji Službe za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona kada je izvršena prezentacija biometrijskog evidentiranja nezaposlenih osoba, te Sporazum o saradnji Federalnog zavoda za zapošljavanje i Udruženja poslodavaca u Federaciji BiH.

Naša Služba je također bila domaćin sastanka direktora kantonalnih službi i rukovodstva Federalnog zavoda te je tom prilikom je predstavljen novi način rada u birou Mostar i prezentovan novi informatički sistem ove Službe. Osnovna tema je bila isplata naknada nezaposlenim demobilisanim borcima, te informacija o realizaciji programa obuke, doobuke i prekvalifikacije.

Održana je i jedna izvanredna sjednica ovog tipa na kojoj je prisustvovao i ministar Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida rata i predsjednik Saveza demobilisanih boraca odbrambeno-oslobodilačkog rata F BiH 1992. – 1995. na temu isplate zaostalog duga novčane naknade za demobilisane. Doneseni su zaključci da je neophodno da Vlada F BiH osigura sredstva za isplatu zaostalih naknada iz 2008. godine, te da se u rješavanje ovog problema aktivno uključe i kantonalne vlade.

Na istu temu, na inicijativnu potpredsjednika Federacije BiH gosp. Mirsada Kebe održan je sastanak rukovodnih radnika u službama za zapošljavanje.

Na ovim sastancima je potpisan i Etički kodeks zaposlenika javnih službi za zapošljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U Sarajevu je održana IV direktorska konferencija Centara javnih službi za zapošljavanje zemalja Jugoistočne Europe. Centar je osnovan u junu 2007. godine, a osnivači su direktori javnih službi za zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Makedonije, Crne Gore, Rumunjske, Srbije, Slovenije i Turske.

Teme ove konferencije bile su „Uloga službi za zapošljavanje kontekstu globalne ekonomske krize“, i „Informatički sistemi u službi tržišta rada – austrijska iskustva“. Konferencija je održana u organizaciji Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine.

U istoj organizaciji u studenom je održana i V konferencija Centra javnih službi za zapošljavanje zemalja Jugoistočne Europe na kojoj je bila tema „Evolucija efikasnosti mjera na tržištu rada u kontekstu globalne ekonomske krize“.

U organizaciji Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo održan je sajam zapošljavanja na kojem su prisustvovali i predstavnici ove Službe. Na sajmu su se predstavili poslodavci i nezaposlene osobe Kantona iz čega bi trebalo proizići novo zapošljavanje.

Sredinom februara u AVAZ BUSINESS CENTRU upriličena je svečana dodjela certifikata ISSO 9001 : 2000 kantonalnim službama za zapošljavanje i Federalnom zavodu.

Medijski popraćenoj svečanosti su prisustvovali direktori i menadžeri za kvalitetu certifikovanih ustanova, predstavnici certifikacijske kuće TÜF CROATIA d.o.o., te predstavnici resornih ministarstava.

Početkom godine u Sarajevu je održana druga ETF radionica „Studija izvodljivosti: Obrazovanje i obuka odraslih u Bosni i Hercegovini“. Cilj radionice je unapređenje obrazovanja i obuke odraslih u BiH. Diskutovalo se o rezultatima studije ETF-a i prezentovala nova saznanja o poticajima za obrazovanje odraslih u zemljama EU, te o konkretnom pristupu obučavanju odraslih u Francuskoj. Kroz tematske sesije i radne grupe razmatrali su se prioritete, koraci i akteri u daljem razvoju obrazovanja i obuke odraslih u BiH.

U Sarajevu je održan seminar „Certificiranje i priznavanje formalnog i neformalnog učenja: glavni prioriteti obrazovanja i obučavanja odraslih“. Cilj seminara je bio nastavak aktivnosti na jačanju svijesti o pitanju obrazovanja odraslih. Zajedno sa predstavnicima različitih institucija i poslodavaca, poseban akcent je stavljen na pitanje certifikacije i priznavanja formalnog i neformalnog učenja, te su predstavljena iskustva iz drugih zemalja.

Agencija za razvoj Splitsko-dalmatinske županije – Republika Hrvatska u saradnji sa Ministarstvom regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, organizovala je dvodnevnu radionicu vezanu za IPA prekogranični program Hrvatska - Bosna i Hercegovina. Program ima za cilj potaknuti stvaranje prekograničnog partnerstva putem zajedničkih aktivnosti, kroz projekte radi jačanja privrede, zaštite prirode i okoliša, te jačanje socijalne kohezije programskog područja.

U Novoj Biljoj održana je druga sjednica Savjeta projekta „Pomoć za samopomoć“ u organizaciji Fondacije „Krila nade – BiH“. Tom prilikom svečano su uručeni certifikati o završenoj obuci stipendista Fondacije, te su predstavljeni ciljevi za narednu godinu.

U novembru 2009. godine našu Službu je posjetio gosp. Vladimir Jerić, koordinator projekta „Pomoć za samopomoć“ kojeg provodi Fondacija „Krila nade – BiH“. Svrha posjete je bila predstavljanje aktivnosti koje slijede u okviru projekta za 2010. godinu s nadom da će njihova realizacija biti uspješna kao i prethodnih godina.

Predstavnici organizacije ISCOS Lombardija, koja organizuje edukaciju mladih za poslove turističkog vodiča posjetili su Službu i obratili se za pomoć pri izboru pogodnih kandidata za obuku i sticanje adekvatnih certifikata. Odabrano je 10 kandidata.

U okviru projekta „Centar za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju mjera aktivne politike zapošljavanja“ u Jajcu je održana obuka

voditelja podružnica/biroa kantonalnih službi za zapošljavanje. Teme koje su obrađivane bavile su se organizacijom upravljanja, ličnim kompetencijama voditelja, a poseban je akcenat bio na rad sa poslodavcima, saradnja sa institucijama, te formiranje partnerskih vijeća na lokalnom nivou. Obuka slične tematike održana je i u Goraždu.

U prostorijama Službe za zapošljavanje HNŽ/K održan je sastanak Nadzornog tima koji djeluje u okviru realizacije gore navedenog projekta. Presentovane su planirane i dodatne projektne aktivnosti, te se razgovaralo o aktivnostima na doktrini rada.

Poseban tematski sastanak održan je sa voditeljima podružnica/biroa Službe gdje se razgovaralo o nepovoljnoj finansijskoj situaciji u Službi, te o razlozima smanjenja iznosa redovne novčane naknade za nezaposlene osobe. Skrenuta im je pažnja na važnost uspostave redovnih kontakata i boljih odnosa sa općinskim i kantonalnim organima uprave i odgovarajućim institucijama.

Tokom godine predstavnici EUFOR-a LOT (tim za vezu) posjetili su više biroa, interesovali su se o problemima nezaposlenosti, kao i o radu samih biroa.

Saradnja sa Fondom penzijsko-invalidskog osiguranja i Zavodom za zdravstvenog osiguranje je skoro svakodnevna, pogotovo sa nižim organizacionim jedinicama zbog razmjene podataka i odgovarajuće dokumentacije u procesu ostvarivanja prava nezaposlenih osoba.

Korektna je saradnja i sa udrugama nezaposlenih kojima se redovno dostavljaju traženi podaci i informacije.

Saradnja sa ministarstvima koja pokrivaju oblasti privrede bi se trebala podrazumijevati, pogotovo iz razloga upoznavanja sa ovom problematikom, pokretanja inicijativa i neposredne pomoći pri izradi i realizaciji konkretnih programa zapošljavanja, ali ostaje dojam da je ona neadekvatna.

Redovno se razmjenjuju podaci sa odjeljenjem Federalnog zavoda za statistiku u Mostaru.

Služba ima aktivnu ulogu u kreiranju i planiranju upisne politike u srednje strukovne škole, sagledavanjem potreba za određenih kadrovima, te prezentovanjem broja i strukture registrovane nezaposlenosti, iz razloga što procesi u vaspitno-obrazovnom sistemu izravno utiču na stanje tržišta rada.

Korektna uspostavljena saradnja sa općinskim vijećima se održava radi rješavanja prostornih, kadrovskih i organizacionih problema za rad biroa, a naročito u procesu programiranja i rješavanja problema nezaposlenosti u konkretnim općinama.

O aktivnosti Službe redovno se javnost informiše putem vlastitih publikacija i sredstvima javnog priopćavanja.



### III – POSREDOVANJE U ZAPOŠLJAVANJU

#### 1. Zapošljavanje

Tokom 2009. poslodavci su Službi na osnovu formalnih prijava iskazali potrebe za 834 radnika radi posredovanja<sup>\*</sup>. Traženi broj radnika po prijavama je četiri puta veći nego prošle godine. Međutim, to nije rezultat pojačane tražnje radnika već napora Službe da sve konkurse i oglase tretira kao „stvarne“ prijave potrebe za radnicima od Službe. Stiče se dojam da poslodavci traže posredovanje u zapošljavanju od Službe samo u prilikama kada na drugi način ne mogu doći do radnika. Ovakvom stanju je doprinijela i zakonska odredba da poslodavci nisu dužni dostavljati Službi za zapošljavanje prijave slobodnih radnih mjesta kako je to ranije bilo propisano. Služba je prikupila i objavila 169 oglasa i konkursa slobodnih radnih mjesta za 906 radnika i po njima posredovala.

Posmatrano po stepenu stručnog obrazovanja struktura traženih radnika od Službe izgleda ovako:

Biro	Broj traženih radnika	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA							
		VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Čapljina	39	9	28	0	0	0	1	1	0
Čitluk	50	12	28	5	0	0	3	2	0
Jablanica	91	9	4	19	0	0	58	0	1
Konjic	114	11	2	22	0	0	74	4	1
Mostar	523	167	142	159	0	0	34	5	16
Neum	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prozor-Rama	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Ravno	14	11	3	0	0	0	0	0	0
Stolac	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>UKUPNO</b>	<b>834</b>	<b>222</b>	<b>207</b>	<b>205</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>170</b>	<b>12</b>	<b>18</b>

Tokom 2009. godine zaposlilo se 4.114<sup>\*\*</sup> osoba sa evidencije.

\*

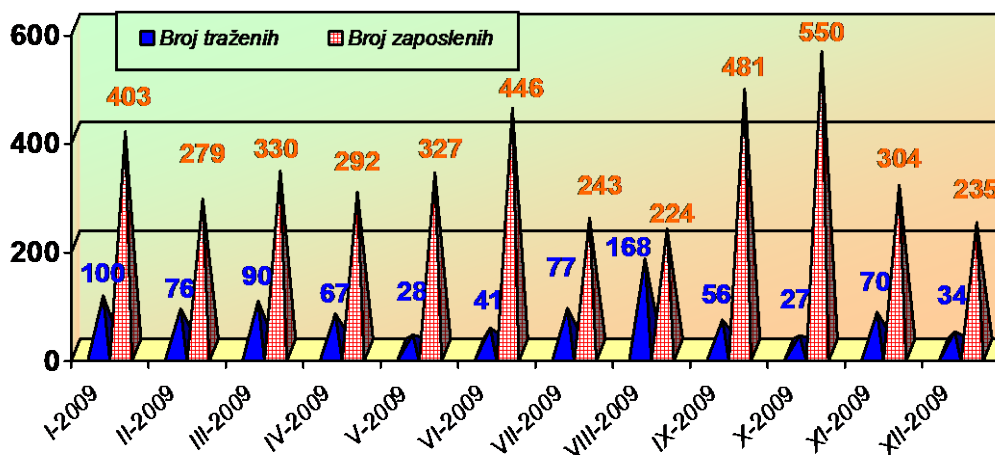
TABELA 5. – Pregled prijavljenih potreba za radnicima u 2009. po općinama

\*\*

TABELA 6. – Pregled broja osoba koje su se zaposlile sa evidencije u 2009. godini

U odnosu na 2008. godinu to je smanjenje za 2,3 % ili manje za 96 zaposlenih osoba.

Kretanje broja iskazanih potreba i ukupno zaposlenih tokom godine po mjesecima.



Struktura zaposlenih po stepenu stručnog obrazovanja izgleda ovako:

BIRO	UKUPNO	OD TOGA ŽENA	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Čapljina	425	198	61	33	133	0	2	160	26	10
Čitluk	326	165	41	23	116	0	0	131	15	0
Jablanica	201	71	18	13	46	0	0	104	0	20
Konjic	517	249	56	25	134	0	3	178	2	119
Mostar	2.251	1.174	404	119	817	0	3	746	84	78
Neum	68	35	5	6	23	0	1	29	4	0
Prozor-Rama	108	43	15	9	25	0	0	37	1	21
Ravno	5	3	3	0	2	0	0	0	0	0
Stolac	213	116	40	13	54	0	0	78	28	0
<b>Ukupno</b>	<b>4.114</b>	<b>2.054</b>	<b>643</b>	<b>241</b>	<b>1.350</b>	<b>0</b>	<b>9</b>	<b>1.463</b>	<b>160</b>	<b>248</b>

U strukturi novozaposlenih žena je 2.054 ili 49,9 %.

Tokom izvještajne godine poslodavci su Službi dostavili 3.125 prijava o prestanku radnog odnosa , što je u odnosu na prošlu godinu četiri i po puta više.

1.567 prijava odnose se na žene ili 50,1%.

Pregled prestanak radnog odnosa po općinama izgleda ovako:

BIRO	UKUPNO	ŽENA	STEPEN STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Čapljina	269	115	12	9	75	0	3	134	32	4
Čitluk	142	75	4	2	60	0	0	63	13	0
Jablanica	208	76	10	10	57	0	1	97	2	31
Konjic	604	285	23	16	164	0	5	225	4	167
Mostar	1.475	770	167	78	574	0	6	499	78	73
Neum	75	47	2	2	19	0	0	40	12	0
Prozor-Rama	195	103	5	6	45	0	0	78	1	60
Ravno	3	1	1	0	2	0	0	0	0	0
Stolac	154	95	20	7	35	0	0	50	42	0
<b>Ukupno</b>	<b>3.125</b>	<b>1.567</b>	<b>244</b>	<b>130</b>	<b>1.031</b>	<b>0</b>	<b>15</b>	<b>1.186</b>	<b>184</b>	<b>335</b>

Održavani su redovni kontakti sa biroima – podružnicama u cilju međumjesnog posredovanja na zahtjeve poslodavaca koji svoje zahtjeve za radnom snagom ne mogu zadovoljiti na području biroa na kojoj obavljaju svoju djelatnost. Služba je po takvim zahtjevima davala razne podatke, preglede nezaposlenih osoba za različita zanimanja kao i druge informacije potrebne za zadovoljenje potreba poslodavca za radnom snagom.

U međumjesnom zapošljavanju Služba je kontaktirala i opslužila 30 poslodavaca kroz dostave traženih informacija i pregleda nezaposlenih osoba za različita zanimanja.

U okviru međudržavnog posredovanja, Služba održava redovne kontakte i razmjenjuje informacije sa Agencijom za rad i zapošljavanje BiH u vezi zapošljavanja u inostranstvu. Služba je putem oglašavanja i direktnih kontakata sa poslodavcima u drugim državama posredovala u zapošljavanju. Uglavnom radi

se o posredovanju u zapošljavanju naših radnika u Sloveniji i Hrvatskoj. Pretežno se radi o posredovanju za zapošljavanje u ugostiteljstvu i građevinarstvu. Na temeljima dugogodišnje saradnje sa Hotelima „Cavtat“ iz Hrvatske tokom 2009. godine na sezonskim poslovima u ugostiteljstvu kod ovog poslodavca je radilo 45 nezaposlenih osoba iz Prozor-Rame i 7 osoba iz Mostara.

U cilju praćenja odobrenih sredstava za sufinansiranje zapošljavanja, biroi su redovno dostavljali izvještaje o poštivanju preuzetih obaveza po osnovu odobrenih sredstava, na osnovu kojih je Služba preuzimala daljnje radnje predviđene ugovorom.

Služba je redovno obavljala poslove dostavljanja raznih podataka nadležnim institucijama kantona, općina kao i međunarodnim organizacijama koje se bave problematikom zapošljavanja.

## 2. Programi tržišta rada

U ovom periodu, Služba se uglavnom orijentisala na praćenje, kontrolu i realizaciju pokrenutih programa tržišta rada iz 2008. godine.

Nažalost, u F BiH je već tokom 2008. godine došlo do ugrožavanja programa aktivnih mjera zapošljavanja zbog primjene Zakona o pravima demobilisanih boraca, a u zadnjem kvartalu došlo do potpune obustave ovih programa. Sredstva predviđena za aktivne mjere u zapošljavanju su preusmjerena za isplatu obaveza prema borcima, te su podsticaji u zapošljavanju u 2009. godini u potpunosti izostali.

Zaključno sa prošlom godinom također je istekao rok važenja Drugog projekta podrške u zapošljavanju (SESP) koji se finansira iz kredita Svjetske banke, a potpisivanje novog sporazuma za naredni period je potpuno neizvjestan.

Od 1. januara 2009. godine došlo je do smanjenja stope izdvajanja za nezaposlene sa 2,5% na 2%, tako da je i to uticalo na nedostatak sredstava za aktivne mjere u zapošljavanju.

Očito je da se Služba za zapošljavanje u ovakvim uslovima ne može sama nositi sa problemom nezaposlenosti, prvo zbog nedostatka sredstava, a drugo zbog sve većeg opterećenja Službe izdvajanjima za socijalne programe (zdravstveno osiguranje nezaposlenih, naknade demobilisanim, dokup staža, zbrinjavanje viška radnika zbog stečaja itd.).

Zbog nedostatka sredstava za aktivnu politiku zapošljavanja u novije vrijeme se sve više ističe Federalni zavod za zapošljavanje koji sve više provodi programe zapošljavanja za F BiH, iako za to nema zakonsko uporište niti mogućnost. U takvim okolnostima, Službe za zapošljavanje se lišavaju osnovne zadaće po Zakonu o posredovanju u zapošljavanju odnosno pokretanju programa za podsticaj zapošljavanja za koje su jedine i nadležne.

Federalni zavod za zapošljavanje je u toku 2009. godine objavio četiri Javna poziva za učešće u programima sufinansiranja zapošljavanja osoba sa evidencije Službi za zapošljavanje u F BiH.

Prvi Javni poziv odnosio se na učestvovanje u Programu sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva.

Po okončanju provedbe ovog Programa odobrena su finansijska sredstva u iznosu 155.700,00 KM za zapošljavanje 44 mlade osobe bez radnog iskustva i to: 14 KV radnika, 9 osoba SSS-e, 3 osobe VŠS-e i 18 osoba VSS-e.

Drugim Programom, samozapošljavanja i zapošljavanja povratnika u 2009. godini, odobrena su sredstva za samozapošljavanje 9 povratnika u iznosu 44.000,00 KM i zapošljavanje 8 povratnika u iznosu 24.000,00 KM. Međutim, zbog odustajanja nekih povratnika, realizovano je samozapošljavanje 4 povratnika i zapošljavanje kod poslodavaca 8 povratnika. Ukupno odobrena sredstva po ovom programu iznose 43.500,00 KM.

U trećem Javnom pozivu za samozapošljavanje i zapošljavanje Roma, odobrena su sredstva za samozapošljavanje 4 osobe u iznosu od 17.500,00 KM, i za zapošljavanje kod poslodavaca za 2 osobe, u iznosu od 9.000,00 KM. Ukupno odobrena sredstva po ovom programu iznose 26.500,00 KM.

Postupak provedbe četvrtog Javnog poziva za sufinansiranje zapošljavanja nezaposlenih osoba sa invaliditetom i drugih teško zapošljivih osoba je u toku.

Također, zbog nedovoljnog interesa po javnom pozivu za zapošljavanje Roma, ponovo je objavljen novi javni poziv, koji je u toku.

Uloga Službe za zapošljavanje u realizaciji provedenih programa je samo koordinirajuća, bez ikakva uticaja na izbor i realizaciju odgovarajućeg programa. Istina, pred kraj 2009. godine, ovoj Službi su odobrena sredstva u iznosu od 150.000,00 KM za realizaciju Programa dokvalifikacije, prekvalifikacije i obuke nezaposlenih osoba na prostoru HNK/Ž. Realizacija ovog programa je planirana za prvi kvartal 2010. godine.

Zbog navedenih problema, Služba je u okviru svojih zakonskih obaveza aktivno radila na provođenju drugih mjera aktivne politike u zapošljavanju koje ne iziskuju veća novčana izdvajanja, što će biti stalna aktivnost u narednom periodu.

Između ostalog, navodimo sljedeće aktivnosti:

1. U Neumu je održan Forum za traženje partnera za prekograničnu saradnju, kao priprema za predstojeći natječaj za dodjelu grantova Europske unije, u okviru programa prekogranične saradnje između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske. Forumu su prisustvovali potencijalni partneri iz obje zemlje, te se diskutovalo o mogućnostima pristupa budućim grantovima.

2. Predstavnik Službe kao član Komisije za analizu dosadašnjih aktivnosti na realizaciji projekta "Centar za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju mjera aktivne politike zapošljavanja" i ocjenu mogućnosti uvođenja dodatnih aktivnosti obuke, prisustvovao je sastanku spomenute Komisije u prostorijama Federalnog zavoda za zapošljavanje. Razmatran je prijedlog proširenja projekta, te su izvedeni zaključci o dosadašnjem radu, i prijedlozi za budući rad. Ocjena Komisije je dostavljena direktorima Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje.
3. U posjetu Službi došli su predstavnici PIU SESER-a, u svrhu monitoringa načina provođenja Projekta zapošljavanja osoba starijih od 40 godine, te su tom prilikom izrazili zadovoljstvo viđenim i istakli efikasnost u radu Službe.
4. Posjeta Hrvatskom zavodu za zapošljavanje – Područna služba Dubrovnik. Cilj posjete bio je upoznavanje sa radom u sektoru zapošljavanja u susjednoj državi, prenošenje mogućih dobrih iskustava u našu Službu, te uspostavljanje poslovne saradnje. Iskorištena je prilika da se поближе upozna način rada u području aktivnosti vezanih za profesionalnu orijentaciju i selekciju.
5. Posjeta Hrvatskom zavodu za zapošljavanje – Područna služba Split. Cilj posjete bio je upoznavanje sa radom u sektoru zapošljavanja u susjednoj državi, prenošenje mogućih dobrih iskustava u Službu, te uspostavljanje poslovne saradnje. Iskustva posjećene institucije će pomoći Službi u uspostavljanju novih oblika rada (šalter sistem, odjel za rad sa poslodavcima, profesionalno usmjeravanje i selekcija).
6. Održan je sastanak Tima za osposobljavanje stručnih radnika, u sklopu realizacije projekta „Papilot“, u Sarajevu. Napravljen je pregled stanja na području osposobljavanja, definisane su potrebe kantonalnih službi za zapošljavanje, te je pripremljen plan osposobljavanja za slijedeći period.
7. Od 27. do 29.05.2009.godine, u okviru projekta „Centar za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju mjera aktivne politike zapošljavanja“ (Papilot) upriličena je studijska posjeta Zavodu za zapošljavanje Crne Gore. Tokom trodnevne posjete, kojoj su prisustvovali predstavnici svih kantonalnih službi za zapošljavanje, upoznali su se sa organizacijom rada Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, te su bili u prilici i lično posjetiti pojedine biroe rada (Budva i Bar) i na licu mjesta vidjeti i praktičan načina rada. Cilj posjete bio je upoznati se dobrom praksama u susjednoj državi, te ih prilagoditi našim uslovima i implementirati ih.
8. 10.-12.06.2009.godine U svrhu uvođenja novih praksi u radu Službi za zapošljavanje HNŽ/K, za savjetodavce Biroa Mostar-Odjeljenje 1 organizovana je trodnevna obuka. Cilj obuke bio je upoznati ih sa sistemom rada šalter sale, te ih osposobiti za rad u tom smjeru. Također su prošli i obuku koja se tiče novog načina rada sa nezaposlenom osobom-vođenje intervjua, čiji je ishod pravljenje plana zapošljavanja za nezaposlenu osobu. Svi

polaznici su uspješno prošli obuku. Nakon nje u dogovoru sa rukovodstvom Službe, prilagođeni su fizički uslovi rada načelima šalter sale, te dogovoren način rada u slijedećem periodu prilagođenja. Na osnovu stečenih iskustava, plan je bio da ovaj način rada u potpunosti zaživi do jeseni, što je i realizovano.

9. 10.09.2009. Ministarstvo odbrane BiH u saradnji sa IOM – Međunarodnom organizacijom za migracije je organizovalo Poslovni forum sa fokusom na podršku ekonomskoj reintegraciji prekobrojnog osoblja. Cilj foruma bio je ukazivanje na mogućnosti ekonomske reintegracije prekobrojnog vojnog osoblja u Mostaru i da usvoji zaključke kojima će se dalje stimulisati društveno-ekonomska reintegracija ove grupe u ekonomski život njihovih lokalnih zajednica, uz aktivnu interakciju i podršku relevantnih aktera iz zajednice. Pored predstavnika Ministarstva odbrane i IOM-a, forumu se prisustvovali i predstavnici udruga poslodavaca, Regionalne razvojne agencije te predstavnici državnog sektora HNK-a. U okviru foruma Služba za zapošljavanje HNŽ/K je održala prezentaciju sa informacijama o stanju na tržištu rada, i mogućim načinima učestvovanja u rješavanju problema koji su izloženi na Forumu.

10. U proteklom periodu pokrenute su i aktivnosti vezane sa profesionalno usmjeravanje učenika završnih razreda srednje škole gimnazijskog usmjerenja. U sklopu spomenutog projekta urađeno je slijedeće.

- obavješteno je Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne pomoći HNŽ/K, te Pedagoški zavod i Zavod za školstvo o predstojećim aktivnostima;
- uspostavljeni su kontakti sa direktorima gimnazija na prostoru kantona, te dogovoreni sastanci sa njima;
- pripremljen je promotivni i informativni materijal za učenike i razrednike;
- izvršena je nabavka psihologijskog instrumentarija;
- izvršeno je anketiranje i informisanje učenika završnih razreda gimnazijskog usmjerenja.

Na osnovu vraćenih anketa organizovana su psihološka testiranja svih zainteresovanih učenika, te je nakon toga, upriličeno i individualno savjetovanje za svakog od njih. Novi ciklus informisanja će započeti početkom februara 2010., kad će se nastojati animirati škole za uspostavljanje tješnje saradnje, u cilju što djelotvornijeg provođenja aktivnosti.

11. U proteklom periodu intenzivno se pratio rad i prilagođavanje na nove načine rada u Birou Mostar-Odjeljenje 1. Pokazalo se da su zaposlenici jako dobro prihvatili nove metode, uspješno su nastavili obavljanje jednodnevnih seminara, te su implementirali i izvođenje individualnih intervjua sa nezaposlenim osobama, u cilju izrade plana zapošljavanja i podsticanja nezaposlenih osoba za aktivno traženje posla. Također su dali sugestije za daljnja poboljšanja, koja će se u narednom periodu sprovesti. Slijedeći koraci u ovom pravcu bit će daljnje preinake u fizičkim uslovima rada, provođenje dodatnih obuka za zaposlenike, te kreiranje novih programa obuka za nezaposlene osobe.

12. 01.10.2009. u prostorijama Federalnog zavoda za zapošljavanje u Sarajevu održan je sastanak direktora i menadžera za kvalitete kantonalnih službi za zapošljavanje. Prezentovane su dosadašnje aktivnosti, te predložene nadolazeće, u cilju očuvanja certifikata ISO 9001:2000. Tokom ovog mjeseca radna grupa za uspostavu sistema kvaliteta je napravila plan aktivnosti za našu Službu, te je u skladu s tim u period od 11.-13.11.2009. godine napravljen i interni audit za pojedine organizacijske cjeline Službe, u skladu sa zahtjevima standarda.
13. 03.11.2009. Koalicija organizacija „Traži više“ – formirana od preko 20 nevladinih organizacija pokrenula je široku kampanju sa ciljem pokretanja lanca promjena vezanih za ubrzavanje procesa operacionalizacije ciljeva i mjera navedenih u dokumentu „Strateški pravci razvoja obrazovanja u BiH sa planom implementiranja, 2008-2015“. U tu svrhu organizovala je okrugli stol pod nazivom „Implementacija reformi visokoškolskog obrazovanja u BiH, sa naglaskom na mogućnost povećanja stope upisanosti studenata na fakultete u BiH“, u kojem je učešće uzela Služba za zapošljavanje. Prezentovan je rad Službe, statistički podaci i iznijeti problemi i nedostaci trenutne organizacije obrazovanja u BiH, a koje imaju implikacije na tržište rada.
14. 10.11.2009. U prostorijama Centra za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju programa aktivne politike zapošljavanja (Sarajevo) održan je sastanak trenera kantonalnih službi za zapošljavanje, u organizaciji Zavoda Papilot. Napravljen je pregled dosadašnjih aktivnosti (izvođenje info seminara, prezentacija projekta „Uspjet ću“), te su predstavljene potencijalni novi projekti koji će se izvoditi tokom 2010. godine.
15. 18.11.2009. Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine organizovala je jednodnevnu radionicu na temu „Praktična izrada projektnih prijedloga za programe pomoći Europske unije“. Radionica se održala u Travniku, polaznici su upoznati sa Instrumentima pretprijetne pomoći (IPA) i programima EU, a glavni dio programa bio je koncentrisan na praktičan rad i objašnjenja u vezi pripreme projektne dokumentacije.
16. 24.11.2009. U prostorijama Centra za osposobljavanje stručnih radnika i za razvoj i implementaciju programa aktivne politike zapošljavanja (Sarajevo) održan je sastanak Tima za osposobljavanje stručnih radnika, u organizaciji Zavoda Papilot. Prezentovan je projekt Program Virtualnih preduzeća, koji bi omogućio obuku nezaposlenih osoba za određene poslove u realnom okruženju kroz simulaciju radnog i poslovnog procesa. Također je predstavljen i trodnevni program Pravi put, koji bi imao za cilj mobilisati kratkotrajno nezaposlene osobe, da se čim prije vrate u svijet tržišta rada.
17. 16-18.12.2009. U prostorijama Federalnog zavoda, u organizaciji Zavoda „Papilot“ iz Ljubljane, organizovan je trodnevni seminar za psihologe zaposlene u kantonalnim službama za zapošljavanje. Cilj seminara bio je



proširivanje znanja i upoznavanje sa novim svjetskim trendovima na polju profesionalnog usmjeravanja i selekcije kroz aktivnosti službi. Predavač je bio renomirani slovenski psiholog Saša Niklanović.

### 3. Ostale aktivnosti Službe

U cilju upoznavanja učenika završnih razreda srednjih škola o rokovima i načinu prijavljivanja u evidencije nezaposlenih, te mogućnostima zaposlenja, kao i svake godine, upućen je dopis svim srednjim školama u kantonu sa prigodnim lecima, te kratkim uputstvom i obavještenjem učenicima o njihovim pravima nakon završetka školovanja.

Također, u okviru Zakonom utvrđene djelatnosti Služba je, posredstvom Komisije za profesionalnu orijentaciju, održala jednu sjednicu i obradila osam učenika završnih razreda osnovne škole sa smetenjom u psihofizičkom razvoju. Prema ocjeni Komisije, svi učenici pri izboru zanimanja mogu nastaviti daljnje školovanje u odabranom zanimanju.

Na osnovu Zakona o zapošljavanju stranaca, u ovom periodu je izdato 90 radnih dozvola od čega za državljane Hrvatske je izdato 29, Srbije 24, Kine 7, Makedonije 6 i 34 dozvole za državljane ostalih zemalja. Jedan zahtjev za radnu dozvolu riješen je negativno.

Najviše stranih državljana je zaposleno u Mostaru i to 56, Čapljina 8, Konjicu 13, Čitluk 6, Prozor-Rama 2, Neumu 3 stranca, Stolac 1 i Jablanica 1 stranac. Po kvalifikacionoj strukturi za VSS je izdato 26 radnih dozvola, VŠS 6, za SSS 17, KV 7, NK 8 i PK 26 dozvole.

Zbog odobrenih kvota u izdavanju radnih dozvola, Služba redovno dostavlja podatke o izdatim radnim dozvolama Agenciji za rad i zapošljavanje i nadležnom državnom ministarstvu.

Izdato je 5 rješenja o prestanku važenja radne dozvole, po osnovu člana 12 Zakona o zapošljavanju stranaca.

## IV - EVIDENCIJE, ANALIZE I INFORMISANJE

### 1. Evidencija

#### 1.1. Prijavljivanje na evidenciju

I u ovoj godini osjeća se pojačano prijavljivanje na evidenciju nezaposlenih osoba radi ostvarivanja određenih beneficija na osnovu nezaposlenosti: demobilisani borci, porodične penzije, stipendiranje, smještaj u studentske domove, plaćanje participacije i sl. Naročito je pojačano prijavljivanje radi izdavanja poreznih kartica za članove porodice na osnovu Zakona o porezu na dohodak. Do pojačanog prijavljivanja naročito je došlo zbog opće recesije i ekonomskih poteškoća s tim u vezi.

Tokom 2009. godine na evidenciju nezaposlenih osoba u biroima Službe prijavilo se ukupno 7.033 osobe.

U odnosu na proteklu godinu to je manje za 368 ili za 5%, ali još uvijek znatno iznad uobičajenog prosjeka, izuzimajući prošlu godinu koja je bila izuzetak po obimu novoprijavljenih.

Struktura novoprijavljenih prema stepenu obrazovanja je sljedeća:

BIRO	UKUPNO	OD TOGA ŽENA	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Čapljina	<b>699</b>	336	102	34	199	0	5	273	62	24
Čitluk	<b>427</b>	243	65	21	155	0	0	162	24	0
Jablanica	<b>456</b>	184	42	18	124	0	4	191	4	73
Konjic	<b>1.055</b>	529	93	37	311	0	2	358	5	249
Mostar	<b>3.456</b>	1.816	631	141	1.227	0	9	1.069	198	181
Neum	<b>133</b>	82	12	12	39	0	0	57	13	0
Prozor-Rama	<b>425</b>	218	49	21	95	0	0	160	5	95
Ravno	<b>10</b>	7	2	0	7	0	0	0	0	1
Stolac	<b>372</b>	230	70	15	88	0	1	116	80	2
<b>Ukupno</b>	<b>7.033</b>	<b>3.645</b>	<b>1.066</b>	<b>299</b>	<b>2.245</b>	<b>0</b>	<b>21</b>	<b>2.386</b>	<b>391</b>	<b>625</b>

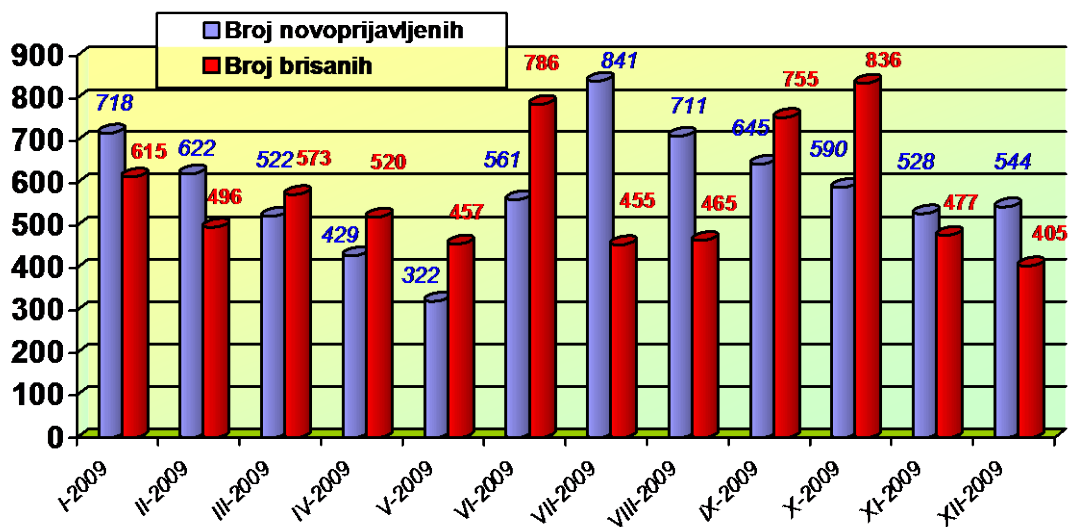
Od ukupnog broja novoprijavljenih osoba na žene otpada 3.645 ili 52 %.

## 1.2. Skidanje sa evidencije

Sa evidencije je skinuto po različitim osnovama 6.840 nezaposlenih osoba za 22,6% manje u odnosu na prethodnu godinu. Od ukupnog broja 3.199 je žena ili 46,8%.

Broj skinutih sa evidencije po stepenu stručnog obrazovanja je sljedeći:

BIRO	UKUPNO	OD TOGA ŽENA	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Čapljina	920	369	65	46	232	0	12	370	99	96
Čitluk	463	222	45	26	143	0	0	183	66	0
Jablanica	346	146	23	13	90	0	2	159	8	51
Konjic	914	453	70	34	245	0	5	286	10	264
Mostar	3.369	1.646	383	157	1.172	0	19	1.138	237	263
Neum	109	51	6	6	35	0	2	46	14	0
Prozor-Rama	363	148	18	15	83	0	1	156	7	83
Ravno	10	5	3	1	4	0	0	2	0	0
Stolac	346	159	43	20	75	0	5	124	78	1
<b>Ukupno</b>	<b>6.840</b>	<b>3.199</b>	<b>656</b>	<b>318</b>	<b>2.079</b>	<b>0</b>	<b>46</b>	<b>2.464</b>	<b>519</b>	<b>758</b>



Kretanje novoprijavljenih i brisanih osoba tokom 2009. po mjesecima:

### 1.3. Stanje na evidenciji

Kretanje broja nezaposlenih osoba u HNŽ/HNK 2001. – 2009. vidljivo je iz ove tablice:

Kretanje broja nezaposlenih osoba u HNŽ/HNK

OPIS	Broj nezaposlenih osoba (stanje 31.12.)								
	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Federacija BiH	267.783	282.473	297.382	315.847	346.596	362.116	367.570	338.643	354.577
Ukupno HNK	20.815	22.304	23.886	25.642	26.794	28.632	30.838	29.403	29.596
Čapljina	1.309	1.501	1.727	2.037	2.294	2.482	2.906	2.985	2.764
Čitluk	1.053	1.066	1.189	1.316	1.198	1.443	2.034	2.072	2.036
Jablanica	1.051	1.151	1.273	1.470	1.542	1.616	1.721	1.772	1.882
Konjic	2.566	2.904	3.119	3.297	3.329	3.783	3.926	3.530	3.671
Mostar	12.449	12.100	13.541	13.982	14.585	15.209	15.574	14.688	14.775
Neum	221	240	289	290	313	334	327	308	332
Prozor-Rama	1.485	1.514	1.495	1.605	1.589	1.609	1.843	1.811	1.873
Ravno	-	-	-	-	20	22	28	31	31
Stolac	681	826	1.253	1.645	1.924	2.134	2.479	2.206	2.232

Na dan 31. decembra 2009. godine na evidenciji nezaposlenih osoba zatečeno je 29.596 osoba.\*

U odnosu na kraj 2008. godine kada se na evidenciji nalazilo 29.403 nezaposlenih osoba povećanje je za 193 osobe ili za 0,7 %.  
Prosječno mjesečno tokom 2009. godine na zaposlenje je čekalo 29.510 osoba.

\*

TABELA 7. - Pregled aktivnosti u 2009. godini

Gledano po općinama kod većine njih zabilježen je porast nezaposlenih i to: Neum 7,8% (ili za 24 osobe), Jablanica za 6,2% (ili za 110 osoba), Konjic 4% (ili za 141 osobu), Prozor-Rama 3,4% (ili za 62 osobe), Stolac za 1,2 % (ili za 26 osoba) i Mostar za 0,6% (ili za 87 osoba), dok je pad nezaposlenih osoba ostvaren kod Čapljina za 7,4% (ili za 221 osobu) i Čitluku za 1,7% (ili za 36 osoba).

Struktura nezaposlenih osoba po stepenima stručnog obrazovanja je sljedeća:

BIRO	UKUPNO	OD TOGA ŽENA	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Čapljina	2.764	1.361	115	88	709	0	17	1.151	406	278
Čitluk	2.036	1.098	87	64	610	0	0	941	331	3
Jablanica	1.882	912	71	35	501	0	11	772	66	426
Konjic	3.671	1.732	83	49	764	0	8	1.296	22	1.449
Mostar	14.775	7.578	964	403	4.328	0	122	5.611	1.449	1.898
Neum	332	143	15	8	96	0	1	150	60	2
Prozor-Rama	1.873	830	66	38	366	0	0	744	43	616
Ravno	31	11	2	0	12	0	1	9	0	7
Stolac	2.232	1.042	84	38	505	0	16	947	634	8
<b>Ukupno</b>	<b>29.596</b>	<b>14.707</b>	<b>1.487</b>	<b>723</b>	<b>7.891</b>	<b>0</b>	<b>176</b>	<b>11.621</b>	<b>3.011</b>	<b>4.687</b>

Prema stepenu stručnog obrazovanja najveći udio se odnosi na KV radnike 39,3%, zatim slijedi SSS 26,6%, NK radnici 15,9%, PK 10,2%, VSS 5,0%, VŠS 2,4% i VKV radnici 0,6%.

\*

TABELA 10. – Nezaposlene osobe na evidenciji na dan 31.12.2009. godine

Najbrojnija zanimanja u pojedinim stepenima obrazovanja su:

- NK, PK i NS: radnici bez zanimanja 4.687, daktilografi 87, pomoćni kuhar 37, pomoćni građevinski radnik 34, pomoćni tesar 17, pomoćni bojadisar 17, pomoćni zidar 17, konfekcijski krojač 12, frizer za žene 11, itd.
- KV i VKV: prodavači 2.024, bravari 954, automehaničari 903, frizeri za žene 622, konobari 594, metalostrugar 537, itd.
- SSS: ekonomski tehničar 1.405, maturant gimnazije 1.128, mašinski tehničar 796, medicinski tehničar 383, itd.
- VŠS: ekonomist 138, nastavnik predškolskog vaspitanja 95, nastavnik razredne nastave 92, pravnik 89, nastavnik biologije i hemije 48, nastavnik historije i geografije 21 itd.
- VSS: diplomirani pravnik 266, dipl. ekonomista 193, dipl. inženjer poljoprivrede 101, dipl. pedagog 69, dipl. profesor engleskog jezika 68, dipl. ekonomist finansijsko-računovodstveni smjer 65, profesor hrvatskog jezika i književnosti 62, diplomirani novinar 45, dipl. inženjer za računare 39, dipl. inženjer mašinstva 34, diplomirani historičar 29, dipl. kriminalist 26, profesor njemačkog jezika 24, itd.<sup>\*</sup>

Posmatrano po godinama starosti struktura izgleda ovako:

Ukupno	GODINE STAROSTI								
	15-18 god.	19-25 god.	26-30 god.	31-35 god.	36-40 god.	41-50 god.	51-60 god.	61-65 god.	preko 65 god.
29.596	3	4.141	4.885	3.542	3.482	7.422	5.384	684	53

Udio nezaposlenih osoba u dobi do 30 godina je 30,5% i u odnosu na prošlu godinu bilježi porast za 0,4%.

\*

TABELA 13. – Pregled broja nezaposlenih osoba na evidenciji po najbrojnijim zanimanjima na dan 31.12. 2009. godine

Zabrinjava trend porasta nezaposlenih u dobi od 30-40 godina (7.024 ili 23,7 %), osoba u punom radnom naponu. Problematična je posebno kategorija preko 50 godina koja učestvuje sa 20,7 % u ukupnom broju jer su perspektive za njihovo zapošljavanje minimalne, a u odnosu na prošlu godinu ova kategorija nezaposlenih povećala je udio za 1,2%.

Prema vremenu čekanja na zaposlenje situacija je sljedeća:

Ukupno	VRIJEME ČEKANJA NA ZAPOSLENJE									
	do 6 mjeseci	6-9 mjeseci	9-12 mjeseci	12-18 mjeseci	18-24 mjeseca	2-3 god.	3-5 god.	5-7 god.	7-9 god.	preko 9 god.
29.596	2.890	1.258	1.235	2.745	1.653	4.304	4.861	3.540	1.943	5.167

Vidljiva je dinamika prijavljivanja u posljednjim godinama.

Zabrinjavajući je podatak da svaka treća osoba sa evidencije čeka na zaposlenje više od 5 godina (10.650 ili 36 %), a posebno podatak da 17,5% (za 0,5% više nego lani) nezaposlenih posao čeka više od 9 godina. Pored toga što se posebno analizira njihova struktura, potrebno je činiti i daljnje aktivnosti na bržem zapošljavanju ovih osoba.

U ukupnom broju nezaposlenih nalazi se i 7.514 demobilisanih boraca (u odnosu na prošlu godinu manje za 700 ili za 8,5%), 524 člana porodice poginulog i nestalog borca, 568 ratnih vojnih invalida, 16 invalida –civilnih žrtava rata i 113 ostalih invalida.\*

U dijelu izvještaja gdje se govori o zaposlenosti istaknut je podatak o 434 radnika za čijim radom je prestala potreba – radnika na takozvanom čekanju, te 5.880 radnika čije predmete komisija za primjenu člana 143. Zakona o radu još nije riješila, pa će rješavanjem radno-pravnog statusa ovih osoba značajno povećati broj nezaposlenih na evidenciji.

## 2. Analitički poslovi

Sačinjen je Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNK za 2008. godinu, te nakon usvajanja dostavljen nadležnim ustanovama i tijelima. Također je sačinjen

\*

TABELA 11. – Pregled broja demobilisanih boraca, članova porodica poginulih ili nestalih boraca iz rata i dr. općinama na dan 31.12.2009. godine.

Program rada za 2009. godinu na kojeg je saglasnost, na osnovu Statuta, dala Vlada kantona.

Tokom godine sačinjeni su Izvještaji o radu Službe za 3, 6 i 9 mjeseci tekuće godine i nakon usvajanja dostavljeni su nadležnim subjektima.

Obavljeno je istraživanje tržišta rada na području kantona prema jedinstvenoj metodologiji na nivou Federacije BiH za 2009.

Cilj istraživanja je prikupiti podatke o potrebama za radnicima kod poslodavaca, potrebama za stručnom pripremom, eventualnim viškovima zaposlenika, mogućnostima zapošljavanja invalida i drugih teže zapošljivih kategorija nezaposlenih, te podatke o saradnji sa Službom za zapošljavanje i njenoj kvaliteti. Prikupljeni podaci služe za kratkoročna predviđanja na tržištu rada, vođenje upisne politike, te izradu konkretnih programa zapošljavanja i stručne pripreme, a i za unapređivanje saradnje Službe i poslodavca u zadovoljavanju njihovih kadrovskih potreba.

U pripremi istraživanja održano je nekoliko sastanaka na nivou Federalnog zavoda za zapošljavanje: izrada metodologije, upitnika, utvrđivanje uzorka i termina provođenja, troškovnika i sl., te nivou službe sa stručnim radnicima i voditeljima biroa koji su provodili istraživanje: obuka, dinamika provođenja i izvješćivanje. Anketirana su preduzeća koja zapošljavaju 10 i više radnika na stalnom uzorku od 400 poslodavaca (određena kvota od Federalnog zavoda). Odziv poslodavaca je bio 90,3%. Prilagođen je aplikacijski program za obradu podataka iz anketnog upitnika. Trenutno se vrši unos podataka, a poslije slijedi obrada podataka, sačinjavanja informacije i prezentacija rezultata.

### 3. Informatički sistem i informisanje

Već duži niz godina (6) Federalni zavod za zapošljavanje, prema zakonskoj obavezi, pokušava izraditi jedinstveni aplikacijski program za praćenje nezaposlenosti za sve općinske biroa, kantonalne službe i sam Zavod. Nabavljena je određena oprema i osigurane komunikacijske veze. Program je formalno završen i instalisan u sedam kantonalnih službi gdje djelimično funkcionira. Međutim, uočeni su određeni nedostaci da bi se njegova implementacija mogla nastaviti i u preostalim službama (Sarajevska, Srednjobosanska i naša) pa je dogovoreno sa izvođačem da se ti nedostaci otklone krajem februara 2008. U međuvremenu su se pojavili i problemi pravne naravi korištenje i isporučivanje nelicenciranih informatičkih proizvoda, te je daljnje egzistiranje ovog programa upitno. Kao član B-tima, tima za podršku, u izradi programa aktivno je učestvovao predstavnik Službe u namjeri poboljšanja samog sistema i otklanjanju svih nedostataka kako bi on poslužio svojoj svrsi i postigao punu funkcionalnost pa je iz tih razloga često učestvovao u raznim sastancima tim povodom. To se nastavilo i tokom 2009. godine.



Služba je zainteresovana za što skoriju implementaciju ovog aplikacijskog programa, jer su njenim konstituisanjem zatečena tri aplikacijska nekompatibilna programa pa se i pored toga zbirni podaci obrađuju gotovo ručno.

Međutim, konačno se odustalo od ovog „EPIS“ programa i radi se projekt „Analiza postojećeg informatičkog sistema“ u tehničkom, pravnom i ekonomskom smislu, prijedlog održavanja postojećeg sistema i izrada tenderske dokumentacije za razvoj novog informatičkog sistema i plan migracije podataka. Po raspisivanju tendera, procesa odabira najpovoljnijeg ponuđača proći će najmanje pola godine, a izrada samog programa još duže.

Iz tih razloga Služba je krajem 2008. godine raspisala tender za izradu vlastitog programa koji bi osigurao objedinjavanje podataka iz postojećih programa i praćenje novina koje zahtjeva Pravilnik o evidencijama u oblasti zapošljavanja pri tome vodeći računa o njegovoj kompatibilnosti sa budućim jedinstvenim programom (kodiranje, komunikacija, izvještavanje i sl.). Zahtjevi prema Službi u davanju i prezentaciji podataka, te obavljanje osnovnih funkcija jednostavno nisu dozvoljavali dalje odugovlačenje i čekanje.

Na tenderu je izabrana informatička kuća „HERA“ iz Mostara čiji su radnici i ranije učestvovali u izradi programa u oblasti zapošljavanja „LMIS“ i sl. Ispred Službe je formirana radna grupa od tri člana čiji je zadatak pružiti stručnu pomoć i podršku pri izradi i implementaciji programa izvođaču. Radna grupa je održala sastanak sa predstavnicima izvođača na kojem je dogovorena metodologija i dinamika rada, te način u komunikaciji i dostavljanju potrebne dokumentacije. Izvršena je revizija ranijih generalnih zahtjeva prema izvođaču, jer u njima nije sažeto sve ono što je potrebno u novonastalim okolnostima.

U namjeri sagledavanja postojećih potrebe, te onemogućavanja eventualnih nedostataka koji se javljaju u postojećim programima (EPIS – LMIS) posjećene su kantonalne službe za zapošljavanje Zapadno-hercegovačke županije (EPIS program) i Srednjo - bosanske (LMIS – program), te Federalni zavod za zapošljavanje (težnja za izradom kompatibilnog programa).

Urađena je funkcionalna specifikacija programa po obrascima – modulima za unos i obradu podatka iz Kartona nezaposlene osobe E-1, Kartona osobe koja traži promjenu zaposlenja E-1A, Prijave slobodnog radnog mjesta E-2, Kartona poslodavca E-3, Izvještaja o zasnivanju radnog odnosa M-1, prijave o prestanku radnog odnosa M-3.

Istovremeno se radilo na izradi šifarnika-kodova, te modaliteta-opcija, te ažuriranju i prilagođavanju postojećih, kao neophodnih akata za izradu novog programa. Najviše je vremena utrošeno na prešifriranje, uparivanje starih šifri zanimanja sa novim iz Standardne klasifikacije zanimanja (preko 7000 pozicija) i ažuriranju šifri djelatnosti poslodavaca. Završena je izrada izlaznih izvještaja i obrazaca, zahtjeva i uvjerenja, te analitičko-statističkih tablica.

Testirana je funkcionalnost programa i obavljena obuka radnika koji će se služiti programom.

Snimljeno je stanje računarske i komunikacijske opreme u biroima i Središnjoj službi te je radi nesmetanog funkcionisanja programa nabavljena ili obnovljena

oprema (serveri, radne stanice, pojačana memorija postojećih, ADSL priključak, nove @-mail adrese, novi hosting web stranice, novi UPS za servere i sl.). Obavljena je proba programa i predstoji još migracija podataka iz starih programa u novi kao jedna dosta osjetljiva i posljednja faza prije stavljanja u potpunu funkciju.

Izvršeno je kreiranje, štampanje i distribucija svih obrazaca za vođenje evidencija prema Pravilniku o evidencijama u oblasti zapošljavanja.

U sklopu aktivnosti objedinjavanja podataka o korištenju prava iz materijalno-socijalnog osiguranja prema jedinstvenom obrascu Federalnog zavoda za zapošljavanje dostavljaju se mjesečni podaci o korisnicima redovne novčane naknade, novčane naknade za demobilisane borce i korisnicima zdravstvenog osiguranja.

Podaci o broju novoprijavljenih osoba koje su ostale bez posla u BiH i inostranstvu u sklopu praćenja posljedica globalne ekonomske krize dostavljaju se redovno mjesečno Federalnom zavodu za zapošljavanje, Agenciji za rad i zapošljavanje, kao i resornom ministarstvu.

Posebno su prikupljeni podaci o radnicima iz BiH koji su ostali bez posla u Republici Hrvatskoj radi eventualnog ostvarivanja određenih prava na osnovu radnog angažmana.

Na traženje Federalnog zavoda za zapošljavanje dostavljani su podaci o konkretnim zanimanjima u svrhu uvrštavanja u standardnu klasifikaciju zanimanja, kao i na traženje Bosansko hercegovačkog udruživanja nastavnika njemačkog jezika.

Na zahtjev Fakulteta političkih nauka u Sarajevu dati su podaci o višoj i visokoj spremi i magistrima znanosti (za zanimanje socijalni radnik za potrebe izrade znanstvenog rada).

Vršena je redovna mjesečna dostava statističkih podataka o aktivnostima Službe Federalnom zavodu za zapošljavanje BiH. Federalnom i kantonalnom ministarstvu socijalne pomoći, raseljenih osoba i izbjeglica, Federalnom zavodu za statistiku, kao i njihovom odjeljenju za statistiku u kantonu, te općinama i njihovim odjelima, Centrima za socijalni rad, fakultetima, prosvjetno pedagoškim zavodima. Dostava podataka je obavljanja i za Agenciju za rad i zapošljavanje BiH, kantonalnim službama u Federaciji BiH, Zavodu za zapošljavanje Republike Srpske, Hrvatskom zavodu za zapošljavanje i njegovim podružnicama (biroima) u Splitu i Dubrovniku.

U više navrata su studentima davani podaci u obliku kontinuiranog statističkog niza, za izradu seminarskih, diplomskih, magistarskih i doktorskih radova.

Tokom godine je štampano 12 brojeva «Statističkog biltena» na hrvatskom i bosanskom jeziku.

Štampana su i 4 broja informativnog glasnika Službe «ZAPOŠLJAVANJE-INFORMATIVNI PREGLED» .

Za potrebe internog informisanja pravljene su izvodi iz mjesečnih aktivnosti rada biroa, sa kojima su upoznati radnici svih biroa i sektora u Središnjem uredu Službe.

U više navrata ovlašteni zaposlenici Središnjeg ureda i biroa učestvovali su u televizijskim (HRT Mostar, OSKAR C, PBS – BiH, Federalna televizija ,TV - Mostar) i radijskim emisijama (HR Herceg-Bosna, 088 Mostar i Radio postaja Mostar, Radio Mostar, Konjic, Jablanica).

Objavljeno je niz razgovora, podataka i informacija o radu Službe u štampanim medijima «Slobodna Dalmacija», «Večernji list», «Vjesnik», «Forum», «Privrednik», «Dnevni list» , «Dnevni avaz», «Oslobođenje», «SAN», te na portalima «Bljesak info» i «Pincom info»,»Vrisak».

Može se reći da je aktivnost Službe i tematika zaposlenosti i nezaposlenosti dosta zastupljena u medijima, ali ostaje činjenica da se više radi o iznošenju podataka i naglašavanju pojava, a da se manje radi o kritičkom preispitivanju stanja i uzroka pojava.

Oglašavanje slobodnih radnih mjesta Službe, za sada obavlja se putem radija «Herceg-Bosna», sa kojim je potpisan poseban ugovor o zakupu programskog prostora za ove namjene. Oglašavanje svih konkursa, kako onih koji su pristigli izravno od poslodavaca, tako i onih objavljenih u dnevnim novinama, a interesantnih za naš kanton vrši se i putem lokalnih radio i TV stanica, oglasnih ploča u biroima, kao i putem Internet stranice Službe za zapošljavanje [www.zzz-mostar.ba](http://www.zzz-mostar.ba) .

Prosječno se mjesečno bilježi preko 1200 posjeta ovoj internet stranici.

Tokom godine objavljeno je 169 konkursa u kojima su poslodavci tražili 906 radnika.

U holu Središnje službe instalisan je portal o svim informacijama i slobodnim radnim mjestima u Službi za zapošljavanje.

## V. ORGANIZACIONO-PRAVNI I OPĆI POSLOVI

### 1. Rad Upravnog odbora

U izvještajnom periodu 2009. godine održano je osam sjednica Upravnog odbora na kojima je:

- usvojen je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu;
- usvojen je Pravilnik o broju, čuvanju i upotrebi pečata Službe;
- usvojen je Pravilnik o poklonima i reprezentaciji Službe;
- usvojen je Pravilnik o uslovima i načinu korištenja službenih automobila Službe;
- usvojen Pravilnik o načinu korištenja i upotrebi mobilnih i fiksnih telefona u Službi;
- usvojen prijedlog izmjena i dopuna Finansijskog plana Službe za 2009. (dvije izmjene);
- usvojen Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanske županije-kantona u 2008. godini, te Izvještaj o radu Službe u prvom tromjesečju, prvom polugodištu 2009., te za period januar – septembar 2009.;
- usvojen Izvještaj o materijalno-finansijskom poslovanju Službe u 2008. godini, te Izvještaj o materijalno-finansijskom poslovanju u prvom tromjesečju i prvom polugodištu 2009. god., te za period januar – septembar 2009.;
- usvojen Program rada Službe u 2009. godini,
- usvojena Informacija o istraživanju tržišta rada;
- usvojena Informacija o finansijskom stanju Službe u januaru 2009., te pitanje dalje isplate novčanih naknada demobilisanim borcima;
- donesena odluka o načinu utroška preostalih sredstava namijenjenih za aktivnu politiku zapošljavanja;
- donesena odluka o umanjenju iznosa novčane naknade na osnovu prestanka radnog odnosa za mjesec septembar, oktobar i novembar, te odluka o ponovnom uvećanju tih iznosa na visinu utvrđenu pojedinačnim rješenjima;
- donesene odluke o adaptaciji poslovnih prostorija u biroima Jablanica i Konjic i suterenskim prostorijama u središnjoj službi u Mostaru;
- donesena odluka o nabavci alarmnog sistema za Službu i njene biroe i odluka o pojačanju telefonske centrale u Službi.

Sa svih sjednica su izrađene odluke, ugovori i dr. materijali i dostavljeni nadležnim institucijama ili sektorima radi realizacije istih.

### 2. Materijalno osiguranje nezaposlenih osoba.

Ovaj vid materijalno pravne zaštite obuhvata ostvarivanje prava na novčanu naknadu, zdravstveno osiguranje i pravo na penzijsko i invalidsko osiguranje u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Zakonu o zdravstvenom osiguranju i Zakonu o penzijskom i

invalidskom osiguranju. Ovome treba dodati i Zakon o pravima demobilisanih boraca i članova njihovih porodica, koji se primjenjuje od 01.05.2007.

Navedenim Zakonom, nezaposleni demobilisani borac ima pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti ovisno o vremenu provedenom u oružanim snagama. Visina te naknade iznosi 25% prosječne plaće u Federaciji iz prethodne godine, a isplaćivat će se za period od jedne do tri godine.

U izvještajnom periodu ova Služba je zaprimila 287 novih zahtjeva nezaposlenih demobilisanih boraca i svi zahtjevi su riješeni. Krajem aprila tekuće godine 5650 demobilisanih boraca koristilo je pravo na novčanu naknadu na osnovu učestvovanja u odbrani BiH, dok je krajem jula taj broj smanjen na 4167. Bitno je spomenuti da je broj korisnika smanjen za cca 1500 radi isteka vremena korištenja osobama koje su imale pravo na novčanu naknadu u trajanju od dvije godine, dok je za 142 korisnika tog prava utvrđena obaveza vraćanja sredstava na ime primljenih novčanih naknada na koje nisu imali pravo, jer su istovremeno koristili i pravo na invalidninu.

Posmatrano po općinama najviše korisnika novčane naknade na osnovu učestvovanja u odbrani BiH ima Mostar, zatim slijedi Konjic, Čapljina, Prozor-Rama, Stolac, Čitluk, Jablanica, Neum i Ravno.

Tokom februara, marta i septembra 2009. godine Općinskom sudu u Konjicu i Mostaru podneseno je cca 370 tužbi, odnosno prijedloga za izvršenje od strane demobilisanih boraca zbog neisplaćenih novčanih naknada iz aprila, maja i juna 2008. godine. Ukoliko isto učine i ostalih 7500 korisnika novčanih naknada sa područja drugih općina, to bi značilo izdvajanje ogromnih finansijskih sredstava na ime ne samo novčanih naknada, nego i zateznih kamata, sudskih troškova, troškova advokata, vještaka i sl.

U mjesecu maju i junu 2008. godine objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima demobilisanih boraca (dvije izmjene), ali je samo djelomično riješeno pitanje daljeg finansiranja ove kategorije nezaposlenih osoba. Naime, navedenim izmjenama utvrđena je obaveza kantonalnih službi za zapošljavanje da osiguraju 50% svojih ukupnih prihoda za isplate novčanih naknada demobilisanim borcima, a razliku potrebnih sredstava treba osigurati Federacija i kantoni.

Ovakvim zakonskim rješenjem upitne su sve osnovne zadaće Službe (aktivna politika zapošljavanja, ostvarivanje zdravstvenog osiguranja, pravo na novčanu naknadu iz radnog odnosa, penzijsko i invalidsko osiguranje, i dr.).

Tokom izvještajnog perioda u Službi je zaprimljeno 2433 zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu na osnovu prethodnog radnog odnosa (cca 63% više u odnosu na isti period 2008. godinu). Svi zahtjevi su pravovremeno riješeni. Vidljivo je da je znatno porastao broj korisnika ovog prava sa tendencijom daljeg rasta. Prosječno vrijeme korištenja je šest mjeseci, a visina te naknade je cca 315,00 KM.

Pravo na zdravstveno osiguranje ostvarilo je prosječno mjesečno 17.805 osoba.

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje stižu, u skladu sa članom 31. Zakona o posredovanju, one nezaposlene osobe kojima nedostaje do tri godine staža osiguranja kako bi ostvarile pravo na penziju. U izvještajnom periodu za 47 osoba je uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, čime su stečeni uslovi za njihov odlazak u penziju.

### *3. Kadrovi i opremljenost prostora*

Na kraju decembra 2009.godine Služba je imala 66 zaposlenih radnika, od čega njih 22 ima visoku stručnu spremu, 21 VŠS, VKV – 1, SSS 18 i 4 NK. Tokom izvještajnog razdoblja tri radnika su otišla u penziju, a jedan je preminuo.

U Središnjoj Službi u Mostaru trenutno je zaposleno 29 radnika, a 37 su zaposlenici podružnica-biroa. Matična evidencija zaposlenih u Službi, vodi se u skladu sa Zakonom, a od januara 2008. godine se koristi program koji omogućava dostupnost podataka vezanih za kvalifikacionu, polnu, starosnu strukturu, dužinu ukupnog radnog staža i sl.

Središnja služba i podružnice-biroi su smješteni u prostorima koji su u vlasništvu Službe. Renovirane su i adaptirane prostorije u biroima Jablanica i Čapljina, kao i dio podrumskih prostorija poslovne zgrade Središnje službe u Mostaru. U toku je renoviranje prostorija u Birou Konjic i dviju suterenskih prostorija u središnjoj službi u Mostaru. U toku su i radovi na tehničkoj zaštiti poslovnih prostorija Službe u Mostaru i njenim podružnicama-biroima (ugradnja alarmnog sistema).

Tokom izvještajnog perioda u Sektoru za organizaciono-pravne i opće poslove urađeni su svi tekući poslovi u vezi izrade odluka, raznih ugovora, tumačenja propisa i sl., a potom poslovi zavođenja prispjele pošte (1579 predmeta) i dostave nadležnim referentima na rješavanje i arhiviranje iste, kucanje svih materijala itd.

Vršeno je održavanje objekata i opreme uskladu sa potrebama i raspoloživim finansijskim sredstvima.

## **VI - MATERIJALNO FINANSIJSKO POSLOVANJE**

Ukupni prihodi i primici ostvareni u protekloj godini iznose 13.829.115,00 KM. Sastoje se od poreznih prihoda u iznosu od 8.288.012,00 KM; neporeznih prihoda u iznosu od 20.715,00 KM, primljenih otplata datih zajmova u iznosu od 20.328,00 KM i primitaka za podsticaj zapošljavanja i novčane naknade demobilisanim borcima u iznosu od 5.240.743,00 KM. 60% ukupnih prihoda i primitaka čine porezni prihodi, tj. prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti koji obveznici uplaćuju po stopi od 2% na bruto plaće. 70 % obračunatog doprinosa obveznik uplaćuje na račun Kantonalne službe za zapošljavanje, a 30 % na račun

Federalnog zavoda za zapošljavanje. Od 01.01.2009. godine stopa doprinosa je smanjena sa 2,5% na 2,00 % tj. za 20%.

Neporezni prihodi odnose se na prihode od kamata, prihode od usluga građanima i ostale prihode. Primici iz Federalnog zavoda za zapošljavanje i Ministarstva finansija F BiH odnose se na sredstva za podsticaj zapošljavanja u iznosu od 548.278,00 KM, sredstva za novčane naknade demobilisanim borcima u iznosu od 4.384.465,00 KM i sredstva za isplatu novčanih naknada na osnovu prestanka radnog odnosa u iznosu od 308.000,00 KM.

Ukupno ostvareni prihodi i primici manji su u odnosu na planirane, radi manje prenesenih sredstava iz prethodnih godina. Sredstva su manje prenesena radi manje utrošenih sredstava za kapitalne izdatke, materijal i usluge i doznačenih sredstava iz Federalnog zavoda za zapošljavanje za novčane naknade na osnovu prestanka radnog odnosa tako da su neutrošena sredstva planirana za navedene izdatke utrošena za novčane naknade demobilisanim borcima. Za podsticaj zapošljavanja planirana su sredstva u iznosu od 700.000,00 KM, a realizovana u iznosu od 548.278,00 KM i odnose se na nerealizovane ugovore iz prethodnih godina.

Ukupni rashodi iznose 13.829.115,00 KM. Sastoje se od izdataka za: plaće i naknade troškova zaposlenim, doprinose poslodavcima i ostale doprinose, materijal i ostale usluge, tekuće grantove pojedincima na osnovu materijalno socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, ostale grantove, za finansiranje zapošljavanja i nabavku stalnih sredstava.

U ukupnim izdacima najveću stavku čine izdaci za materijalno socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba i podsticaj zapošljavanja što iznosi oko 79% ukupnih rashoda.

Izdaci za materijalno osiguranje nezaposlenih osoba iznose 10.339.351,00 KM, a sastoje se od izdataka za novčane naknade po osnovu radnog odnosa u iznosu od 3.103.741,00 KM za 770 korisnika prosječno mjesečno, izdataka za novčane naknade za demobilisane borce u iznosu od 5.415.448,00 KM za period od 01.01.2009. do 31.07.2009. za 5090 korisnika prosječno mjesečno, izdataka za zdravstveno osiguranje u iznosu od 1.683.499,00 KM za 17.805 korisnika prosječno mjesečno i izdataka za dokup staža za nezaposlene osobe koje ispunjavaju uslove za dokup staža u iznosu od 136.663,00 KM za ukupno 49 osoba.

Plaće i naknade troškova zaposlenim iznose 2.258.456,00 KM od čega bruto plaće iznose 1.790.837,00 KM, naknade zaposlenim i naknade članovima Upravnog odbora 467.619,00 KM.

Broj zaposlenih osoba na dan 31.12.2009. godine je 66 zaposlenih osoba.

Novčane naknade demobilisanim borcima isplaćene su za 7 mjeseci u iznosu od 5.415.448,00 KM i to iz sredstava Federalnog zavoda u iznosu od 1.516.509,00 KM, Ministarstva finansija F BiH u iznosu od 2.867.956,00 KM i sredstava Službe u iznosu od 1.030.983,00 KM. Na tekuća sredstva Službe odnosi se 771.666,00

KM i sredstva rezervi namijenjena za podsticaj zapošljavanja i materijalno osiguranje nezaposlenih osoba 259.317,00 KM.

Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi iznose 199.560,00 KM, a odnose se na zakonom propisane doprinose na plaće.

Izdaci za materijal i usluge iznose 339.800,00 KM. Odnose se na nabavku materijala i usluge nastale obavljanjem djelatnosti Službe i manja su za 15% u odnosu na planirana sredstva zahvaljujući uštedama Službe.

Za finansiranje zapošljavanja planirana su sredstva u iznosu od 700.000,00 KM, a utrošena sredstva iznose 548.278,00 KM kroz programe zapošljavanja odobrena u prethodnim godinama. Sredstva nisu utrošena u planiranom iznosu jer se jedan dio planiranih sredstava odnosi na sredstva koja su trebala biti planirana i odobrena iz Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Tekući grantovi iznose 26.030,00 KM, a odnose se na potpore pojedincima i neprofitnim organizacijama.

Za nabavku opreme planirana su sredstva u iznosu od 130.000,00 KM. Utrošena sredstva iznose 117.640,00 KM. Za nabavku opreme u Središnjoj službi i biroima utrošena sredstva iznose 62.280,00 KM, a za rekonstrukciju i održavanje zgrade u biroima Čapljini, Jablanici, Konjicu i Središnjoj Službi u Mostaru 55.360,00 KM.

Za tekuću rezervu sredstva nisu izdvojena radi nedostatka sredstava i ostvarenja viška rashoda nad prihodima.

Višak rashoda nad prihodima iznosi 250.317,00 KM i pokriven je iz prenesenih sredstava iz prethodnih godina.

Prihodi od doprinosa u odnosu na prethodnu godinu manji su za 14 % ili za 1.361.781,00 KM, radi smanjene stope doprinosa sa 2,5% na 2%, smanjenja plaća i uplata doprinosa. Izdaci za materijalno socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba manji su za 19% ili za 2.471.858,00 KM, radi smanjenja isplaćenih novčanih naknada za demobilisane borce. Novčane naknade su isplaćene za sedam mjeseci i broj korisnika je manji u odnosu na prethodnu godinu za oko 1504 korisnika prosječno mjesečno. U 2008. godini novčane naknade su isplaćene za devet mjeseci. Izdaci za novčane naknade iz radnog odnosa veći su u odnosu na prethodnu godinu za 36% što iznosi 1.113.124,00 KM, a broj korisnika se povećao sa 546 na 776 prosječno mjesečno. Izdaci za dokup staža za penzijsko-invalidsko osiguranje veći su za 14% ili za 18.549,00 KM, a izdaci za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba manji su za 1% iako se broj korisnika povećao sa 17.444 na 17.805 prosječno mjesečno. Iznos naknada za zdravstveno osiguranje se smanjio u skladu sa smanjenjem stope sa 2,5% na 2% na bruto plaće u Federaciji BiH koja čini osnovicu za obračun doprinosa za zdravstveno osiguranje za nezaposlene osobe. Ovo su samo neki usporedni pokazatelji u odnosu na prethodnu godinu u okviru izdataka za materijalno osiguranje nezaposlenih osoba koji čine većinu ukupnih rashoda.



**Pregled prihoda i rashoda planiranih i  
ostvarenih u periodu od 01.01.2009. – 31.12.2009.**

Tabela br. 1.  
- KM -

<b>Red. broj</b>	<b>O p i s</b>	<b>Finansijski plan sa izmjenama i dopunama za 2009. godinu</b>	<b>Ostvareno I – XII/2009</b>	<b>Indeks 5=4/3</b>
1	2	3	4	5
<b>I</b>	<b>Prihodi i primici</b>	<b>14.138.718,00</b>	<b>13.829.115,00</b>	<b>97,81</b>
1.	Prihodi od doprinosa	8.295.000,00	8.288.012,00	99,91
2.	Neporezni prihodi	22.247,00	20.715,00	93,11
3.	Primljene otplate danih zajmova	20.466,00	20.328,00	99,32
4.	Primici iz Federalnog zavoda i Ministarstva finansija F BiH	5.395.956,00	5.240.743,00	97,12
5.	Prenesena sredstva iz prethodnih godina	405.049,00	259.317,00	64,02
<b>II</b>	<b>Rashodi</b>	<b>14.138.718,00</b>	<b>13.829.115,00</b>	<b>97,81</b>
1.	Plaće i naknade troškova zaposlenih i Upravnog odbora	2.268.128,00	2.258.456,00	99,57
2.	Doprinosi poslodavaca i ostali doprinosi	200.778,00	199.560,00	99,39
3.	Izdaci za materijal i usluge	399.812,00	339.800,00	84,98
4.	Grantovi pojedincima na osnovu materijalno socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba	10.410.000,00	10.339.351,00	99,32
5.	Ostali grantovi pojedincima i neprofitnim organizacijama	30.000,00	26.030,00	86,76
6.	Finansiranje zapošljavanja	700.000,00	548.278,00	78,32
7.	Kapitalni izdaci	130.000,00	117.640,00	90,49
8.	Tekuća rezerva	-	-	-
<b>III</b>	<b>Višak (+) manjak (-) (I-II) prihoda nad rashodima</b>	-	-	-
	<b>Višak rashoda nad prihodima pokriven</b>	-	-	-
	<b>Višak rashoda nad prihodima nepokriven</b>	-	-	-

